

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 19 του Μάρτη 1906

ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 190

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΦΥΛΛΟ:

KARL. DIETERICH. 'Η αναγέννηση της Νέας Ελλάδας.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. 'Από τον κόσμο του Σαλονιού. — 'Η 'Ενάρετη!

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ. Κάτον από την θύρη (δράμα).

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ. 'Επιστήμη πρωτομάθητη — 'Αθρόατος Μηχανισμός (συνέχεια).

Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ. Οι Σιές μου.

Δ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ. 'Επιστημονικές μελέτες — 'Ο 'Ασώτος και η προστασία του από το Νόμο.

ΑΞΙΟΧΟΣ. Μειάφω. 'Ηλία Π. Βοντιεριόδη.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Κώστας Γαζίας, Ρήγας Γκόλφης.

Δ. Π. Τ. Φαινόμενα και Πράγματα ('Ο Ραλ λάκος στο Βόλο — Οι κακοκοκοκοράδες — Αίλουροι, πύθνοι και σκυλιά του 'Αργιούτη — Τό Ψυριωτάκι — 'Ο απόγονος των προγόνων του — Τό «'Αστρ»).

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΦΟΝΗΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

DR. KARL. DIETERICH

Η ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

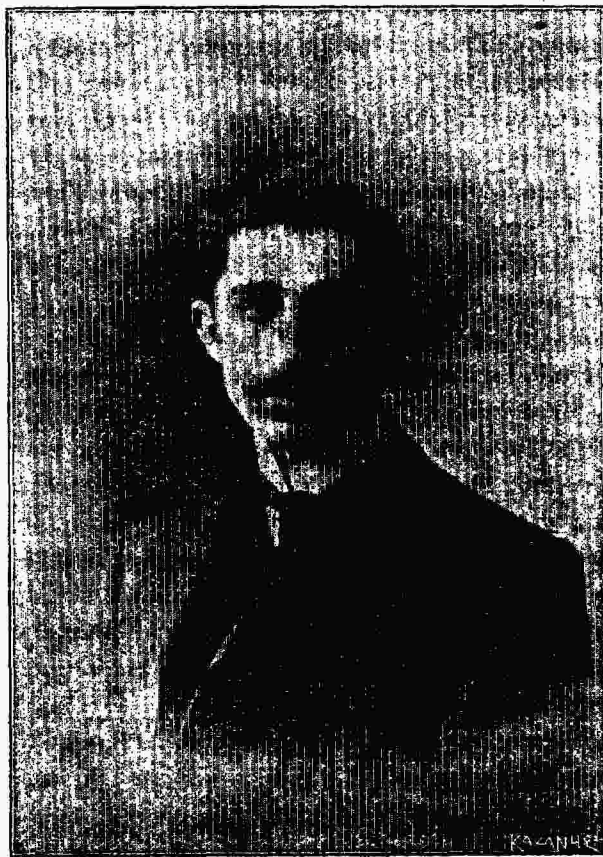
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

«Τό «γνώθι σαυτόν» είναι τό πρώτο βήμα πρὸς τὴν καλλιτέρευσιν».

Εἶναι μιὰ χαρακτηριστικὴ εἰρωνία τῆς τύχης καὶ ἔχει μιὰ βαθύτατη ψυχολογικὴ σημασία τὸ γεγονός ὅτι οἱ δύο λαοὶ τῆς Εὐρώπης οἱ ὁποῖοι καυχῶνται ὅτι κατάγονται ἀπ' τοὺς δύο μεγάλους πολιτισμένους λαοὺς τῆς ἀρχαιότητος, οἱ Ἰταλοὶ καὶ οἱ νεοῦ Ἕλληνες, ἔχασαν ἀρκετὸ χρόνον ὥς ποῦ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς πνευματικῆς ἐπιρροῆς τῶν προγόνων των, ἐκεῖ ὅπου αὐτὴ ἀπειλοῦσε νὰ τοὺς γίνῃ τυραννία. Ἡ Ἰταλία, ὁ ἀρχαιότερος λαὸς τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, ἐπῆλθε ἀκόμα μὲ τὰ πνευματικὰ καὶ γλωσσικὰ δεσμὰ τοῦ Λατινισμοῦ, τὸν καιρὸ ποῦ οἱ Γάλλοι, Ἀγγλοὶ καὶ Γερμανοὶ εἶχαν πιά παραγάγει δική τους καθαρή ἐθνικὴ φιλολογία· ἡ Ἰταλικὴ φιλολογία ἀρχίζει μόλις κατὰ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου τρίτου καὶ στίς ἀρχὲς τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνα, καὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰδιωματικὴ· γιατί καὶ καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ ἐπάλεψε πολὺ μὲ τὸ λατινισμὸ, πρὸ τῆς τελειοτικῆς νίκης της.

Ἐντελῶς ἀντίστοιχη εἰκόνα μᾶς παρουσιάζει στὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην ἡ γέννησις τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας καὶ φιλολογίας καὶ ἡ χρονολογικὴ της

Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

Δ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

(Ρήγας Γκόλφης)

σχέση μὲ τίς γλώσσας καὶ φιλολογίας τῶν λοιπῶν λαῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης, τῶν Σλαβῶν καὶ Ρουμάνων. Κι' ἂν σκεφθοῦμε πῶς ὅλοι αὐτοὶ οἱ λαοὶ μπῆκαν στὸ φῶς τοῦ πολιτισμοῦ πολὺ ἀργότερα ἀπὸ τοὺς λαοὺς τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, πῶς ἡ νεορούσικη γλῶσσα μπαίνει στὴ φιλολογία καὶ διώχνει τὴν ἀρχαία σλαβικὴ μόλις κατὰ τὰ τελευταῖα πενήντα χρόνια τοῦ δεκάτου ὀγδόου, ἡ δὲ σερβικὴ μόλις κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνα καὶ ὅτι οἱ Ρουμάνοι ἀκόμα τὰ δεκαεῖς τελευταῖα χρόνια τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνα παλεύουν γιὰ τὴ διαμόρφωσιν τῆς φιλολογικῆς των γλώσσας, δὲ θὰ μᾶς φανῇ καθόλου παράξενο πῶς οἱ Ἕλληνες, τοὺς ὁποῖους πιέζει τὸ διπλὸ βάρος τοῦ βυζαντινισμοῦ καὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὴ γλῶσσα, ἀκόμα καὶ σήμερον μάχονται γιὰ τὸ γλωσσικὸ των ἐθνικὸ ἰδανικὸ καὶ μάλιστα μόλις ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια. Ἀπ' ὅλα αὐτὰ βλέπομε πῶς βρίσκονται στὴν ἴδια μοῖρα μὲ τοὺς Ἰταλοὺς· ὅτι γιὰ κείνους ἦταν ὁ δέκατος τρίτος καὶ δέκατος τέταρτος αἰῶνας, γιὰ τοὺς αὐτοὺς εἶναι ὁ δέκατος ἐνάτος καὶ ὁ εἰκοστός, ἂν λάβομε βέβαια ὑπ' ὄψιν μας τὴν κατώτερη θέσιν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης ὡς πρὸς τὸν πολιτισμὸ, καὶ τὴ πολιτικὴ

καὶ ἐθνογραφικὴ ἁσθηρότητα πρὸ πάντων δὲ τὸν πνευματικὸν διασπασμὸ τῶν Ἑλλήνων.

Γιὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ὡς τε, ἕνα μικρὸ φύτρο μιᾶς ἐθνικῆς γλώσσας καὶ φιλολογίας· τὸ ὁποῖον ἐφύτρωσε κατὰ τὸ δέκατο ἕκτο αἰῶνα στὴ νῆσον Κρήτην, νὰ μὴ μπορέσῃ νὰ ἀναπτυχθῇ, μῆτε στὴ θύελλα τῶν κατόπι χρόνων καὶ ἔτσι ἐξηγεῖται τὸ πῶς μόλις σήμερον ἐπαναλαμβάνονται οἱ τάσεις ἐκεῖνες.

Ἀπ' αὐτὸ τὸν ἱστορικὸν παραλληλισμὸν βγαίνουν δύο πράγματα γιὰ τοὺς Ἕλληνες. Πρῶτον, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ, ὅπως καὶ πράγματι ἐγίνε, σὲ μίαν ἰδιαίτη κατώτερη πνευματικὴ ἀνάπτυξιν τὸ ὅτι ἀργὰ ἐξέσπασεν ἡ πάλιν γιὰ τὸν ἐθνικὸν τους πολιτισμὸ, καὶ δεύτερον, ὅτι τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα καὶ στίς δύο περιστάσεις πρέπει νάχη καὶ τὴν αὐτὴν αἰτία.

Ἐνας Ρωμανιστὴς ἔδωκε ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὴ ἀπάντησιν στὸ ζήτημα γιὰ ποῖο λόγο ἡ λαϊκὴ φιλολογία στὴν Ἰταλία ἀρχισε τόσο ἀργά. Τὸν βλέπει ἀφ' ἐνὸς στὴν ἐλλειψὴ μεγάλων περιληπτικῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων καὶ ἀφ' ἐτέρου στὴν τρανὴ ὑπεροχὴ τοῦ νοῦ (τῆς πνευματικῆς φιλολογίας) εἰς βάρος τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς φαντασίας. Ὅποιος δὲ ἔχει ἀντιληφθῇ τὴν πνευματικὴν τάσιν τῶν βυζαντινῶν χρόνων δὲν μπορεῖ νὰ ἀμφισβῆσθῃ ὅτι ἡ διακαιολογία ποῦ δόθηκεν ἀπάνω στὸ ζήτημα αὐτὸ ἰσχύει ἐπίσης καὶ γιὰ τὸν Ἑλληνισμὸ, καὶ τόσο περισσότερο πρέπει νὰ ἰσχύῃ, ὅσο δυνατότερες εἶναι οἱ ἐπιδράσεις τοῦ βυζαντινισμοῦ στὸν πνευματικὸν βίον ἐνὸς λαοῦ τὸν ὁποῖον δὲν χωρίζει ἀπὸ τὸν μεσαιωνά του καμιά ἀναγέννησις.

Τέλος ἡ πνευματικὴ ὁμοιότης τοῦ ἀρχαίου Ἰταλισμοῦ μὲ τὸν νεοελληνισμὸ μᾶς δίνει καὶ τρίτον συμπέρασμα, ὅτι ἡ πνευματικὴ ἐπανάστασις τῆς Ἑλλάδας, ὅπου τὴν βλέπει ὁ προσεκτικὸς παρατηρητὴς καὶ γνώστης τῶν ἐσωτερικῶν σχέσεων της, ἔχει τὴν ἴδια σημασίαν γιὰ τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην, ὅσον ἀφορᾷ τὸν πολιτισμὸ, τὴν ὁποίαν ἔχει γιὰ τὴ Δύση ἡ χειραφέτησις τῆς Ἰταλίας ἀπὸ τοῦ λατινικοῦ της παρελθόντος. Εἶναι τὸ τελευταῖον γεγονὸς τῆς ἐθνικοποιήσεως τῶν νοτιανατολικῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν καὶ τῆς χειραφέτησός των ἀπὸ τοῦ βυζαντινοῦ μεσαιῶνα. Γι' αὐτὸ πρέπει κανεὶς νὰ ἐξετάσῃ ἀπὸ μιὰ τέτιαν ὑψηλὴν ἀποψιν τὸ ζήτημα αὐτὸ, καὶ ἡ ἐπισκόπησις τοῦ κινήματος τὸ ὁποῖον γίνεται στὸ νεοελληνισμὸ ἔμπρὸς στὰ μάτια μας, θὰ κινήσῃ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἱστορικῶς μορφωμένου, ἀφοῦ μάλιστα σ' αὐτὸ τὸ κίνημα μπορεῖ νὰ εὕρῃ ἕνα χειροπιαστὸ, ἔστω καὶ μικρὸ παράδειγμα ἱστορίας πολιτισμοῦ. Ἡ πάλιν γιὰ ἕνα ἐθνικὸν πολιτισμὸν ἔχει πιά ξεσπάσῃ στὴν

* K. Vossler, στὸ περιοδικὸν γιὰ τὴ συγκριτικὴ ἱστορία τῶν φιλολογικῶν. Νέα ἐκδόσις 31, 51.